

Warszawa, 03/07/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-587706-IV/08/MA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan

dr hab. Zbigniew Ćwiąkalski

Minister Sprawiedliwości

WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze

Pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na regulację przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 1999 r., Nr 62, poz. 697 ze zm.), które wymaga pewnej zmiany z uwagi na znowelizowaną treść art. 135 § 2 kodeksu postępowania cywilnego.

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawiał już problem doręczeń przesyłek sądowych w sprawach cywilnych Ministrowi Sprawiedliwości w roku 2000, 2001 (wystąpienia Rzecznika z dnia 5 października 2000 r. i 18 grudnia 2001 r. - nr RPO/347732/2000/IV/KF). Dnia 26 stycznia 2005r. zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego RP o wprowadzenie odpowiednich zmian w kodeksie postępowania cywilnego, w przedmiocie umożliwienia doręczeń pism sądowych w postępowaniu sądowym na wskazany przez stronę adres skrytki pocztowej (wystąpienie Rzecznika nr RPO/479912/IV/2004/GR).

Zgodnie z postulatami Rzecznika, w dniu 9 maja 2007 r. uchwalono ustawę o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, na mocy której zostało zmienione brzmienie art. 135 k.p.c. Mianowicie: w powołanym artykule wprowadzono § 2, który stanowi, iż „Na wniosek strony doręczenie może być dokonane na wskazany przez nią adres skrytki pocztowej. W tym wypadku pismo sądowe przesłane pocztą składa się w placówce pocztowej operatora publicznego, umieszczając zawiadomienie o tym w skrytce pocztowej adresata”.

Jednocześnie zmianie uległa także treść artykułu 136 k.p.c. - dodano do niego § 4, wedle którego „Strona, która zgłosiła wniosek o dokonywanie doręczeń na adres oznaczonej skrytki pocztowej, ma obowiązek zawiadomić sąd o każdej zmianie tego adresu. Przepis § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.”

Ustawę ogłoszono w Dzienniku Ustaw z dnia 6 lipca 2007 r. Nr 121, poz. 831. Weszła ona w życie dnia 7 października 2007 r., tj. z upływem trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Dopuszczenie doręczania pism sądowych za pośrednictwem skrytki pocztowej miało spowodować postęp w uskutecznianiu wartości konstytucyjnych, w tym zwłaszcza miało służyć realizacji prawa do sądu osób, które są bezdomne i tym samym nie mogą podać adresu miejsca zamieszkania. Konstytucja RP wymaga bowiem, aby postępowanie sądowe było ukształtowane zgodnie z zasadami sprawiedliwości (art. 45 ust. 1). Wymaganie to dotyczy również reguł dokonywania doręczeń (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 września 2002 r. SK 35/01, OTK-A 2002 nr 5, poz. 60). W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich ten sposób doręczeń pism sądowych pozwalałby również uniknąć częstych perturbacji związanych z zaginięciem tzw. awiza w sprawach, w których strony (współuczestnicy) mieszkający pod tym samym adresem pozostają w konflikcie (np. sprawy rozwodowe, działowe). W założeniu jednak regulacja taka miała ułatwić dostęp do sądu także tym wszystkim, którzy z różnych przyczyn nie mogą odbierać korespondencji w miejscu zamieszkania, czy też siedzibie przedsiębiorstwa. W uzasadnieniu projektu nowelizacji ustawy wywodzono, iż „sposób ten może znaleźć szersze zastosowanie; może być zastosowany także do innych - poza bezdomnymi - uczestników postępowań sądowych, także niebędących osobami fizycznymi”.

Jak już zostało podniesione, wskazana zmiana kodeksu postępowania cywilnego obowiązuje od dnia 7 października 2007 r., jednakże w praktyce przepis ten nie jest obecnie stosowany. Dzieje się tak, dlatego, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 1999 r. Nr 62, poz. 697 ze zm.) nie reguluje tego typu doręczeń tj. doręczeń pism sądowych w postępowaniu sądowym na wskazany przez stronę adres skrytki pocztowej.

Nie ma przepisów określających czas przechowywania awiza w skrytce pocztowej, ani stosownych regulacji w przedmiocie zwrotu przesyłki sądowej na wypadek jej nieodebrania przez adresata.

Ma to ogromne znaczenie z uwagi na treść § 9 przedmiotowego rozporządzenia. „Z treści § 9 wynika, że siedmiodniowy termin do odbioru przesyłki jest koniecznym elementem zawiadomienia i ma zasadnicze znaczenie dla określenia daty, w której doręczenie następuje, a w konsekwencji jest warunkiem skutecznego doręczenia przez "awizo". Jest to data odebrania przez

adresata przesyłki w określonym w zawiadomieniu terminie lub data w której upłynął ten właśnie termin do jej odbioru, jeżeli przed jego upływem adresat nie zgłosił się po odbiór .,(III CK 226/02 wyrok SN17.02.2004 r.).

Paragraf 9 ust. 8 wskazanego rozporządzenia stanowi dodatkowo, iż „Przesyłkę niepodjętą pocztowa placówka oddawcza opatruje na stronie adresowej adnotacją "nie podjęto w terminie" oraz odciskiem datownika i odsyła niezwłocznie wraz z formularzem potwierdzenia odbioru organowi wysyłającemu". Regulacja ta nie odnosi się jednak do doręczeń pism sądowych w postępowaniu sądowym na adres skrytki pocztowej, w związku, z czym nie ma w tym zakresie stosownych unormowań.

Obecny kształt regulacji zawartych w przedmiotowym rozporządzeniu, z uwagi na niedostosowanie do wymagań ustawowych, wymaga zatem stosownej zmiany. Tym bardziej, iż do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają coraz częstsze skargi obywateli, wskazujące na fakt, iż sądy rozpoznające sprawy cywilne odmawiają dokonywania doręczeń na wskazaną skrytkę pocztową. Dzieje się tak ze względu na to, iż przepis artykułu 135 § 2 k.p.c, z uwagi na brak nowelizacji opisanego rozporządzenia - w istocie pozostaje martwy.

Rekapitulując: aby zamierzony cel nowelizacji k.p.c. nie został zaprzepaszczone, należy rozważyć wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą kwestia okresu przechowywania awiza w skrytce pocztowej oraz sama procedura zwrotu przesyłki sądowej, na wypadek nie odebrania jej przez adresata, nie będzie już budzić wątpliwości.

Wprowadzenie jasnych i przejrzystych unormowań na poziomie aktu podustawowego, wydanego w wykonaniu delegacji zamieszczonej w art. 131 § 2 k.p.c. umożliwi właściwe stosowanie art. 135 §2 k.p.c, zwiększając tym samym ochronę osób nieposiadających adresu do doręczeń oraz pozwalając im - w najbardziej dla nich dogodny oraz bezpieczny sposób realizować prawo do sądu.

Wobec powyższego, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), uprzejmie proszę Pana Ministra o rozważenie przedstawionego zagadnienia i zajęcie stanowiska w przedmiocie potrzeby ewentualnej zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 1999 r., Nr 62, poz. 697 ze zm.).

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich